

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

תוכן

- א. הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות גובה מן היורשין כדי שלא תנעול דלת בפני לוי ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא 1
- ב. הוציא עליו כתב ידו ... אף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין..... 4
- ג. שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר ואלו הן כתב בכתב ידו ואין עליו עדים 5
- א. יש עליו עדים ואין בו זמן 7
- ב. יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים 8
- ג. קודם היתום שטרות גובה מנכסים משועבדים ... זמנין אמר רב אפילו קודם היתום שטרות אינו גובה אלא מנכסים בני חורין... הא דכתב ביה פלוני ערב הא דכתב ביה ופלוני ערב 11
- ד. עדים החתומין על שאילת שלום בגט פסול חיישינן שמא על שאילת שלום התמו ... שאילו פסול ושאלו כשר 13
- ה. חנוק וקנו מידו משתעבד מכלל דערב בעלמא לא בעי קנין..... 14
- ו. והלכתא ערב בשעת מתן מעות לא בעי קנין אחר מתן מעות בעי קנין ערב דבית דין לא בעי קנין דבההיא הנאה דמהימן ליה גמר ומשעבד ליה..... 14
- הדרן עלך גט פשוט וסליקא לה מסכת בבא בתרא 16
- הדרן עלך מסכת בבא בתרא והדרך עלן 16

דף קעו.

א. הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות גובה מן היורשין כדי שלא תנעול דלת בפני לוי ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ץ 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת כתובות דף פד. וקידושין דף יג: ולעיל דף מב. ודרף קעה. שמצוה על היורשים¹ לפרוע חוב אביהם ולהלכה קיי"ל שאפילו מלוה על פה, ומדינא דגמרא רק בהניח להם קרקעות, או אם תפס בעל החוב ממטלטלין מחיים גובה מהם², ולאחר תקנת הגאונים מצוה עליהם לפרוע אף ממטלטלים שהניח להם אביהם³, וכופין אותם על כך, אם יש בנכסים שיעור החוב.

וכן חייבים לפרוע ממלוה שהיה לאביהם ביד אחרים וגבוהו לאחר מותו, בין גבו קרקע ובין גבו מעות וכן משטר חוב שהניח להם⁴. ויש אומרים⁵ שאין גובים מנכסים שבאו לידם לאחר מותו.

וכן מדינא דגמרא אין כתובה ותוספת נגבין אלא מן הקרקע ומן הזיבורית, ואפילו ממשעבדי, ומתקנת הגאונים גובה אף ממטלטלין והאלמנה גובה כתובה מן היורשים, לפיכך אם גבו היורשים מעות בחובת אביהם, גובה מהם⁶, וכן אם הניח שטר חוב גובה מהשטר חוב⁷, אלא שאינה גובה אלא בשבועה⁸, ואם ייחד לה נכסים בכתובתה והם בעין, או דברים הנאים

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ קו א

² כמבואר בסימן סד סעיף א, ובסימן צו סעיף טז וסימן קז סעיף ה. וכתב הפנ"י בגיטין דף לו שלענין זה אף משכונן בשעת הלואה מיקרי תפס, עי' פרק ו סעיף ב, ועי' שער משפט סימן קז באם תפס ממטללי היורשים אם מיקרי תפס

³ והריב"ש סימן שצב כתב שמדיני שמים חייבים אף מדינא דגמרא. והגאונים תיקנו שיהא בע"ח גובה גם ממטלטלין שירשו, ופסק בשו"ע שתקנת הגאונים היא אפילו במלוה על פה, ועי' בסמ"ע ושי"ך שם שדעת הרא"ש שבזמן הזה שיש סמיכות דעת גם על מטלטלין, חזר דין מטלטלין כדין קרקע אף מדינא דגמרא. ועי' אמרי בינה דיני גביית חוב סימן יב.

⁴ סמ"ע שם הדרשטרי חוב כמטלטלין נינהו.

⁵ עי' רמ"א סימן קד סעיף טז שכתב שאין בע"ח גובה מראוי, והיינו מנכסים שירשו מאבי אביהם, אף על פי שבא להם מכה אביהם מיקרי ראוי, וכתב הסמ"ע ס"ק לו בשם המרדכי שמטעם זה אין בע"ח גובה משכר פעולה שהיו חייבים לאביהם, שמעולם לא בא לידו, אבל השי"ך כתב שלא מטעם ראוי הוא, ודוקא בנפל הבית עליו ועל מורישיו אינו גובה, משום שיכול היורש לומר מאבוב דאבא קאתינא, ועי' קצה"ח ופת"ש, חק"ל חו"מ סימן עב, ובהזו"א ב"ק סימן טו. ובערוה"ש הכריע לדינא שגובה ממלוה ומשכר פעולה. וכ"ש שגובה משבירות בית או חפץ מה שעלה עד המיתה, ואף מה שעלה לאחר מיתה אם השביר האב לזמן קצוב, נראה מדברי הפוסקים דהוי עכ"פ כמטלטלין.

⁶ שו"ע ונו"כ אבה"ע"ז ק א

⁷ ח"מ שם ד

⁸ שו"ע ונו"כ אבה"ע"ז צו א שחוששים שמא התפס לה כבר לפרעון חובה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

מכחם, גובה מנכסים אלה בלא שבועה, ואם תפסה מעות בלא שבועה, אין מוציאין מידה⁹.

ועוד התבאר שם ובמסכת כתובות דף צה. וגיטין דף מח: שמלוה או כל בעל חוב הבא לגבות ואין ללוה מעות, גובה הוא חובו מקרקעותיו ואפילו אם מכרם שהרי משועבדים הם לו, שכל נכסי הלוה תחת שיעבוד המלוה מן התורה¹⁰, אחד מלוה בשטר ואחד מלוה על פה¹¹. דכתיב (דברים כד פסוק יא) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אֶתָּה נָשָׂה בוֹ יוֹצֵיא אֱלֹיךָ אֶת הָעֶבֶט הַחוּצָה, ונושה בין בשטר בין בעל פה משמע, ואמרה תורה יוציא אליך את העבט שמע מינה שכל מטלטליו משועבדים לו, והוא הדין מקרקעות

אולם חז"ל תקנו דמלוה על פה לא יגבה ממשועבדים אלא מבני חורי משום פסידא דלקוחות שלא ידעו שזה המוכר חייב כלום, ואם היו יודעים לא היו קונים מיראתם שמא יטרפו מהם, אבל כשהיא מלוה בשטר כיון שיש שתי דברים – שטר, ועדים שמוציאים קול הלקוחות הפסידו לעצמם, כיון שידעו שזה היה חייב והם הלכו וקנו ממנו.

⁹ שו"ע שם יא

¹⁰ רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק יא הלכה ד

¹¹ לבוש לא א וסמ"ע שם ב וסמ"ע קיא א, אולם עיין ש"ך לט שם ב שאמנם הכ"י [סעיף א' ב'] כתב בסתם הטעם דשעבודא דאורייתא, אלא דמלוה ע"פ לית ליה קלא תיקנו רבנן דלא ליטרוף משום פסידא דלקוחות, ובאמת יש מחלוקת הפוסקים בזה, דעת הר"ף ס"פ גט פשוט [ב"ב פ"ג ע"א מדפי הרי"ף] והרמב"ם פ"א מה' מלוה [ה"ד] וסמ"ג ריש עשין צ"ד דשעבודא דאורייתא. ומדברי התוס' פ"ק דקדושין דף י"ג ע"ב [ד"ה אמר] ופרק יש בכור [בכורות] דף [מ"ח] ע"א [ד"ה ודכולין] מבואר להדיא דק"ל שעבודא לאו דאורייתא, וכ"כ התוס' ס"פ גט פשוט ריש דף קע"ו [ע"א ד"ה גובה] בשם ר"ח ור' אליהו, וכתבו שבין עיקר. וכ"כ המרדכי שם [סוף סי' תרנ"ג], וכ"כ הבעל התרומות שער ס"א [ח"ב ס"ב] בשם הראב"ד [אך ק"ל דבהשגות ס"פ ראשון מה' ערכין [הכ"א] כתב הראב"ד, והשתא דק"ל מלוה ע"פ גובה מן היורשים דשעבודא דאורייתא כו'. ואולי תרי ראב"ד נינהו, או חזר בו בתשובה, וכן נראה להדיא דעת בעל העיטור ריש מאמר רביעי אחריות כדברי התוס' שם, ע"ש. וגם התוס' ר"ד בקדושין [י"ג ע"ב ד"ה גובה] הוכיחו דק"ל שעבודא לאו דאורייתא וכתב שם ודעת הרא"ש לא ברירא לי, שלכאורה נראה מדבריו סוף פרק גט פשוט [סי' מ"ט] דס"ל שעבודא דאורייתא, וכ"כ הב"ח ס"ס [פ"ח ט] [פ"ח שם] בדעת הטור לדעת הרא"ש. ואמת משמע שם כן בטור. אבל לפעד"נ דדעת הרא"ש שעבודא לאו דאורייתא. אך צ"ע ממ"ש הרא"ש בניטין ריש פרק הניזקין [סי' ב'] ואף על גב דק"ל שעבודא דאורייתא כו'. ואפשר דבא לומר למאן דס"ל שעבודא דאורייתא. וסיים מכל מקום אין אני סומך על ראיותי והכרעתי כי אין תלמיד כמוני מכריע בין ההרים הגדולים, רק שלפעד"ד דין זה אי שעבודא דאורייתא או לא, עכ"פ הוי ספיקא דדינא. והביאו לדינא בנתיב"מ שם ב ועיין באורים ותומים ב שהעליה דהעיקר כדברי האומרים שעבודא דאורייתא בכל דבר, ואין לומר קים ליה כמ"ד שיעבודא לאו תורה. מיהו במטלטלין ומכל שבין בעבדים דיכול להבריחן, ועבדים גם כן לשחררן, שיעבודא לאו דאורייתא, ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

ואיזהו הם משועבדים, כגון שמכר הלוח קרקעותיו לאחרים או נתן במתנה לאחרים אחר שלוח מזה, ונקראו משועבדים לפי שאף על פי שהם ברשות הקונה הם משועבדים לבעל חוב של המוכר מעת שהלוחו, ונכסים בני חורין הם נכסי הלוח וקרקעותיו שלא מכרם.

ב. הוציא עליו כתב ידו ... אף על פי שהחזיק כתב ידו בבית

דין אינו גובה אלא מנכסים בני חורין

כבר התבאר במסכת כתובות דף כא: ולעיל דף קסז. ודרף קעה: שמי שלוח¹² מחבירו ולא עשה לו שטר בעדים אלא כתב לו בכתב ידו שהוא חייב לו, אף על גב שמן התורה היה למלוח לגבות מפילו מן המשועבדין, כלומר מקרקעות הלוח שנמכרו לאחר ההלואה¹³, רבנן תקנו שלא יגבה אלא מבני חורי, כלומר רק קרקעות שעדיין ביד הלוח, ולא ממשעבדי, משום ששטר כזה אין לו קול והלקוחות לא ידעו להזהר¹⁴.

ואין חילוק בין שכתב אני פלוני הבא על החתום מודה שאני חייב לפלוני מנה וחתם שמו למטה¹⁵, בין שכתוב בכתב יד אחר, והוא חתם למטה, והוא הדין אם לא חתם שמו למטה כלל אלא כתב אני פלוני בן פלוני חייב לך מנה.

ואפילו נתקיים בבי"ד שהוא כתב ידו, אינו גובה לא מן היורשים ולא מן הלקוחות, אלא ממנו מבני חורי אם הודה שלא פרע, אבל אם טוען פרעתי נאמן ונשבע היסת ונפטר, ואפילו כתב לו בכתב ידו חתימת ידי דלמטה תעיד עלי כמאה עדים כשרים, אפילו הכי לא הוי אלא כשאר כתיבת יד ונשבע ונפטר¹⁶.

¹² שו"ע ונו"כ שם סמ"א

¹³ דהא קי"ל שיעבודא דאורייתא כמבואר חו"מ סימן ל"ט סעיף א. אולם יש הסוברים ששיעבודא לאו

דאורייתא עיין ש"ך לט"ב

¹⁴ סמ"ע שם א

¹⁵ ואפילו כשכתוב בראש שיטה אני לויתי מפלוני מנה, והוא חתום בסוף שיטה. הרי זה שטר דלא כהנהגות

אשר"י בשם ריב"ם. ש"ך שם ב

¹⁶ , ואינו יכול לומר שטרך בידי מאי בעי שאינו חושש להניחו בידו כיון שאינו שטר גמור בעדים,

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נבא בתרא

אם חתם שמו למעלה צריך שיהא הכל בכתיבת ידו, ואם אין הכל בחתימת ידו אין זה שטר כלל¹⁷ שמא חתם הוא שמו סתם בראש המגילה שלא לשום חוב¹⁸, ומצאו זה וכתב תחתיו מה שרצה הוא, או אחר, אבל כשהכל הוא כתב ידו אין לחשוש לזיוף.

אם טוען שכתב סתם לטופס בעלמא אינו נאמן אלא אם טוען זאת כשאין חתימה בשטר ואין שמו כתוב אלא רק כתב אני חייב לך מנה¹⁹ וכן אם נכתב אני פלוני החתום מטה ולא חתם, זהו מורה שלא נגמר הענין, וביקש לחתום ולא חתם, וכן אם בסוף הכתב אין אזור חלק ללא כתב כלום, ג"כ פסול²⁰.

ג. שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר ואלו הן כתב

בכתב ידו ואין עליו עדים

כבר התבאר במסכת גיטין דף פו: שאין דבר²¹ שהוא מן התורה מתקיים אלא על פי שנים עדים, כענין שנאמר (דברים יט פסוק טו) על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר.

לפיכך גט שנתנו בינו לבניה ואפילו בעד אחד אינו גט, ואפילו אם נשאת תצא²², והולד ממזר²³.

אבל אם נתנו בפני עדים, אפילו אין התומים עליו עדים כלל, כיון שלהלכה אנו פוסקים שעדי מסירה כרתי, הגט כשר. וי"א²⁴ שאינו כשר אלא בדיעבד אם נשאת.

17 ואפילו אם הוא אינו טוען זאת אלא טוען איני חייב כלום אנו טוענים עבורו. סמ"ע ב, ש"ך ג

18 או כדי לקיים חתימת ידו בבית דין כנזכר. סמ"ע שם ב

19 ש"ך שם ד

20 אורים שם ד

21 שו"ע ונו"כ אבהע"ז קל ב

22 לבוש שם וט"ז יז

23 דלדידן דקי"ל דבעינן עדי מסירה ועדי חתימה ואם ליכא עדי מסירה הגט בטל, לא נ"מ מדין זה ממ"נ אם ליכא עדי מסירה, אם כן אפילו אם היה שני עדי חתומי עליו היה גט בטל, ואם איכא עדי מסירה או אפילו אם ליכא עדי חתימה אם ניתן הגט כשר. אלא אם איכא עדי מסירה והבעל כתב הגט בכת"י"ל דהוי כאלו היה עדי חתימה וכשר לכתחלה וכ"כ הב"י בקושא הראשונה על המור גם נ"מ לדידן אם בא גט חתום בפנינו דקי"ל אם א"י אם היה עדי מסירה אמרי' מסתמא היה שם עדי מסירה, ואם בא גט שאין בו עדי חתימה רק שהיא כת"י דהבעל ונשאת בו לא תצא כי בדיעבד אמרינן מסתמא היה עדי מסירה. ב"ש שם לא

24 עיין בי"ש פ' השולח סימן מ"א שבי' וז"ל ולדינא נראה בלא עדי חתימה אין להכשיר הגט לכתחילה שהוא נגד התקנה דא"א לפרש שאינה אלא עצה טובה מדנקיט במתני' גבי אינך תקנות משמע דהוא נמי תקנה

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נבא בתרא

ואם בא גט לפנינו אם חתומים עליו שני עדים, תולים אנו שנמסר בפני שניים והרי הוא כשר להנשא בו.

אבל אם אין חתומים עליו, אינו כשר להנשא בו, ואם נשאת, תצא והולד ממזר.

במה דברים אמורים כשהיה הגט בכתב יד סופר²⁵ ואפילו חתום עליו עד אחד²⁶, אבל אם כתב הבעל הגט בכתב ידו הוי כהודאת בעל דין וכמאה עדים דמיא, שהרי אנן סהדי שכתב ונתנו לה כיון שיוצא מתחת ידה, ואנו תולים שנמסר בפני שנים, ועוד שבו עצמו תלה הכתוב דכתיב (שם כד פסוק א) וְכָתַב הוּא בְעַצְמוֹ מִשְׁמַע, והוי גט לענין זה שפוסל אותה לכהונה²⁷, אבל מ"מ כשר לגמרי לא הוי ולא תינשא בו ואפילו חתום עליו עד אחד.

אולם אם נישאת לא תצא ואפילו אין לה בנים מבעלה השני, ואפילו אינו אלא בכתב יד הבעל לבדו בלא שום עד כן הדין, דעד אחד אינו מעלה ואינו מוריד בגיטין.

ובגמ' אי' להדי' תקינו רבנן משמע דתקנה היא. ואף הא"ז שב' להכשיר בלא עדי חתימהכאשר הבאתי פ"ק סימן י' היינו דוקא דיעבד כו' ועוד אומר מאחר דנהגו כ"ע לחתום עדים אם יתנו בלא עדים אין לך לעז גדול מזה כו' וא"כ כל זמן שלא נשאת ואין לחוש לעיגון ראוי שיכתבו גט אחר ודוקא שנתנו הגט מאחר שנתגרשה בו מדאורי' הוא שראוי לחוש לעיגון ותנשא בו אבל כל זמן שלא ניתן אפי' יש לחוש לעיגון אין ראוי ליתן לכתחלה נגד התקנה ואיכא למיחש ללעז ומאחר שג"כ לר"מ פסול מדאורי' הנראה בעיני כתבתי עכ"ל ועיין בס' ב"מ שהביאו והאריך בזה. ובפ"ת קל ס"ק יא הביא מס' בית מאיר שהשיג עליו גם בתשו' ברית אברה' סימן צ"ג אות י"ז וסימן ק"ב סוף אות ג' חולק על הב"ש בזה והביא שם מדברי מהרי"ק שורש כ"ז דמבואר להדיא כן ע"ש (ושם בסימן ק"ה אות י"ב הביא דשוב מצא כן בתשו' פנים מאירות ח"א סימן נ"ה דמבואר ג"כ דאיכא דצוה לשני עדים לחתום ולא חתם רק א' ודאי פסול יעו"ש) וכן בתשו' בגדי כהונה ס"ס י"ג נדפס שם תשוב' מהגאון בעל הפלאה זצ"ל שהשיג ג"כ על הב"ש הנ"ל ושאלו לסמוך להקל בזה. וגם הרב המחבר ז"ל אף שמתחיל' צידד לתרין דברי הב"ש מ"מ מסיק דלדינא קשה להקל ובפרט כי היש"ש גיטין פ"ד סימן מ"א (הובא לשונו לעיל סק"א) פסק אף במקום עיגון ואף שהי' בריצוי הבעל לא יתן לכתחיל' גט בלא עדי חתימה נגד התקנ' מטעם לעז יע"ש מכ"ש בג"ד שיש לחוש לשינוי דעת הבעל ע"ש

²⁵ אפי' בסופר מובהק. אמנם העיטור פסק דבסופר מובהק לא תצא. תורת גיטין שם כז

²⁶ שאם כתב הסופר הגט וחתום בו ע"א תצא והיינו מה שכתב הרא"ש דנ"מ לדין בכשרו' עדי חתימה לר"א כמו לר"מ אם הגט בא לפנינו וע"ש, ואם היה עדי מסירה ולא חתום עליו רק ע"א נראה דהוי כאלו לא היה חתום עליו שום עד ואין כשר ליתן לכתחלה אלא אם כבר נתן הגט כשר.

²⁷ מלישון המחבר משמע דבכתב ידו אפי' מסרו בינו לבניה בלא עדי מסירה כשר. ואפי' לדין דקיי"ל דאף שיש עדי חתימה בעינינו עדי מסירה וא"כ נהי דכת"י כעדי חתימה דמיין מ"מ ליבעי עדי מסירה כמו בעדי חתימה, מ"מ כשר מטעם שכתב הרשב"א ביבמות דף ל"א [ע"ב ד"ה הא] כיון דכתיב וכתב ולא כתב בקרא והעד עדים כמו בשטר מקנה, מוכח דכשכותב בעצמו לא בעינינו עדי מסירה עי"ש. וכן משמע דעת הלבוש כאן אמנם מדברי הב"ש ס"ק ל"א מוכח דבעינינו עדי מסירה. ומ"ש הרשב"א שם דבגט מהני הודאתו דלא הוי חב לאחריני קשה, דהא בקידושין מבואר דגירושין ג"כ הוי חב לאחריני דפוסלה מכהונה. מ"מ נראה דלא חשיב לי' הודאתו כחב לאחריני כיון שבידו לגרשה, דמה"ש בעל שאמר גרשתי נאמן. ועמ"ש התוס' גיטין ג' [ע"ב] בד"ה כתב בכת"י מעם פסול כת"י משום דהוי כאין בו זמן, א"כ לפ"ז אם כתב בגט היום גרשתיהו כשר דיומא דנפיק בב"ד משמע כמבואר בס' קב"ז [סעיף ז'] ואפשר דלא פלוג רבנן. תורת גיטין ביאורים שם כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

א. יש עליו עדים ואין בו זמן

עוד התבאר שם ובמסכת יבמות דף לא: ולעיל דף יז: שתקנו חכמים²⁸ שיכתוב זמן בגט כלומר²⁹ שיכתוב באיזה יום בשבוע ותאריך החודש ובאיזו שנה לבריאת עולם, ומקום כתיבתו כשאר השטרות, ולא שצריכין לכתוב בן מן התורה, שזה אינו מפורש בתורה, אלא שחז"ל תקנו לכתוב בו הזמן, שמא³⁰ תהיה אשתו קרובתו ותזנה כשהיא תחתיו, ויכתוב לה גט אחר הזנות כדי לחפות עליה³¹, ואם לא יהיה בו זמן יכולה לומר קודם הזנות נתגרשתי, ולפיכך תקנו זמן בגיטין³².

הילכך מן התקנה ואילך, כל אשה שנתגרשה בגט שאין כתוב בה זמן, אפילו לא יצא עליה שם זנות³³ לא תנשא בו³⁴, ואם נשאת בו לא תצא, אפילו אין

²⁸ רמב"ם הלכות גירושין פרק א הלכה כד, שו"ע ונו"כ אבהע"ז קכו א
²⁹ גט פשוט מהטור שם והביא "כתב הריב"ש סי' קי"ז עיקר הזמן שכותבין בגט ושתיקנו חכמים הוא ימי החדש שהוא מונה אם לזמן המלך או לבריאת העולם כמנהג שאנו מניין, אבל באיזה יום מן השבת זה לא מעלה ולא מוריד ואפילו לא היה כתוב כלל לא היינו חוששין לו. ואין זמן כתוב בתורה שיהיה לימי השבת כדאמרינן בריש מ' ר"ה דהא דבשני בשבת לא אשכחן בו יע"ש.

³⁰ ומשום פירי לא הוי צריכין לתקן זמן כי יש לבעל פירות עד שעת נתינה ותוכל לברר ע"פ כתב מב"ד. תורת גיטין שם א

³¹ אף בזה"ז דאין דנין ד"נ מ"מ נ"מ לענין שלא תהי' אסורה עליו ונ"מ ג"כ דאל יהיה על הבנים שמין פסול אבל השתא דתקנו חז"ל זמן בגט אם לא יכתוב זמן אף על גב מדאורייתא מגורשת ואם נשאת לא תצא מ"מ אם תזנה אינה נאמנת לומר דנתן זה הגט קודם שזנתה עד שתביא ראיה לדבריה כיון דלא נכתב כתיקון חז"ל. ב"ש שם א

³² ואם נתגרשה בגט שאין בו זמן. ובאו עדים שזנתה ואין אנו יודעים אם הזנות קדם לגט. אם תברר בעדים שקבלה הגט קודם לזנות בניה כשרים ולא נאסרה על בעלה. ואם לא תברר בעדים בניה ספק ממזרים ונאסרה עליו מספק. כן נראה מדברי הטור ומרן הב"י וכ"כ הב"ח דא"א שיצא עליה קול שהיתה מזנה תחת בעלה אין חוששין לבניה שהם ממזרים שרוב בעילות תולים בבעל כו' יע"ש. גט פשוט שם ג, תורת גיטין א

³³ ואם באו עדים שזנתה ואין אנו יודעים אם הזנות קדם לגט. אם תברר בעדים שקבלה הגט קודם לזנות בניה כשרים ולא נאסרה על בעלה. ואם לא תברר בעדים בניה ספק ממזרים ונאסרה עליו מספק. כן נראה מדברי הטור ומרן הב"י וכ"כ הב"ח ועיין לעיל סי' ד' סט"ז דא"א שיצא עליה קול שהיתה מזנה תחת בעלה אין חוששין לבניה שהם ממזרים שרוב בעילות תולים בבעל כו' יע"ש. גט פשוט שם ג

³⁴ כתב מרן הב"י דכתבו הג"מ בשם העיטור דגט שאין בו זמן אם נתנו לה בעידי מסירה כשר ותנשא לכתחלה כו'. וכ"כ רשב"ם בפרק ג"פ דף קע"ב גבי הא דאמרי' ודלמא אבא שאול כר"א ס"ל. והרמב"ן ז"ל בחדושו דחה דבריו וגם הרמב"ם בפ"א מהלכות גרושין [ה' כ"ה] כתב סתם דגט שאין בו זמן פסול וכדברי רבינו ע"כ. ולענין הלכה יראה לי דגט שאין בו זמן, אם אין עדים התומים בו ונמסר לה בעדי מסירה יש להכשיר במקום עיגון כיון דרשב"ם והעיטור הכי ס"ל וכן יראה דעת התוס' בפרק ג"פ. גם דברי הרמב"ם מוכיחין כן כדכתי' ולא מצינו חולק בהדיא רק הרמב"ן ז"ל ור"י אבן מיגש כמ"ש בעל העיטור ושאר הפוסקים סתמו דבריהם והוי במידי דרבנן יש להכשיר במקום עיגון כנ"ל. גט פשוט שם ד, ובתורת גיטין שם ב כתב ואם נמסר לפני עדי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

לה בנים לא מבעלה ראשון ולא מבעלה שני, כיון שהגט כשר הוא מן התורה,
לא קנסוה חכמים שתצא.

ב. יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר רבי אלעזר אומר אף על פי שאינן עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים

עוד התבאר בגיטין שם ושם דף ד. שמדכתיב³⁵ בפרשת גירושין (דברים כד
פסוק א) וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו פִּי מִצָּא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר
בְּרִיתָתָהּ, וַיִּלְפִּינֶנּוּ דָבָר מֵעֵדִים, דכתיב (שם יט פסוק טו) עַל פִּי שְׁנֵי עֲדִים
אוּ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֲדִים יָקוּם דְּבָר, שצריך להיות ג"כ נתינת הגט ע"י שני
עדים.

אלא שנחלקו בה רז"ל אם צריכים להיות העדים חתומים דוקא על הגט, ש
– וְכָתַב מִתֵּיחַס לְשֵׁנֵיהֶם כְּתִיבַת הַגֵּט וְחֲתִימַת יָדֵי הָעֵדִים, כלומר – עדי
חתימה כרתו. או שאינו מתייחס לחתימת העדים אלא מספיק אף כשיכתב
הגט בלא חתימת עדים ומסרנו בפני שני עדים, – עדי מסירה כרתו.

מסירה או בדליכא עדי חתימה כלל יש להכשיר כי א"א לבוא לידי חיפוי דהא ע"כ צריכה להביא עדי מסירה
אבל כשיש עדי חתימה ג"כ רוב פוסקים פוסלין דהא אפשר לבוא לידי חיפוי וקצת מכשירין. ואף להמכשירין
אסורה להינשא עד שיבואו העדי מסירה לפנינו. ואהני תקנת הזמן כיון דלכתחלה לא תינשא ע"פ עדי
חתימה ממילא לא יחתמו עצמן העדי חתימה כיון שיודעין שאין צורך בעדותן שבגט דהא ע"כ תצטרך להביא
עדי מסירה. וכשלא יחתמו א"א לבוא לידי חיפוי ועיקר תקנת הז"ל לא הי' רק כדי שלא יחתמו העדי
חתימה מחמת שלכתחלה לא תינשא כמבואר בסוגיא.

ה. ואם נישאת לא תצא. ועיין סי' ק"ג ס"א דאפילו לא נבעלה לא תצא. ועיין עוד שם דכותבין לה גט כשר
ונותנין לה והיא תחת בעלה כו' יע"ש.

³⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קלג א

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נבא בתרא

ולהלכה י"א³⁶ שמספיק בדיעבד שיכתבנו וימסור אותו בפני שני עדים³⁷, אף על פי שאינן חתומים בתוכו³⁸, וכל שכן כשהעדים חתומים בו שהוא כשר כשימסרנו ג"כ בפני שני עדים, לפיכך צריך לפחות שיהיו שם שני עדים כשרים בשעת מסירת הגט. וי"א³⁹ שאינו כשר אלא בדיעבד אם נשאת. אך אינו כשר להנשא לכתחילה אם אין חתומים עליו העדים

³⁶ בלבוש קלג שם כתב "יותר טוב" אך בסי' קל כתב בלשון התקינו וצ"ע ואולי צ"ל דדעתו כדעת ב"ש סק"א שבי' וז"ל עיין בתו' ריש גיטין והרא"ש פ' השולח כתבו הא דתיקן ר"ג שיהיו חותמים לא שצריכים לחתום אלא עצה טובה כו' עכ"ל ועוד דלשון הלבוש שם, "ואסיקנא שכן הלכתא דסני שיכתבנו וימסור אותו בפני שני עדים אף על פי שאינן חתומים בתוכו, דהכי משמעות לישנא דקרא טפי ... וכל שכן כשהעדים חתומים בו שהוא כשר כשימסרנו ג"כ בפני שני עדים, לפיכך צריך לפחות שיהיו שם שני עדים כשרים בשעת מסירת הגט". וכן דעת הב"ש קל כמ', ועיין עב"ש שם ס"ק ד' שהקשה על הד"מ שפסק בכתב סופר ועד דלא תנשא אף דאיכא עדי מסירה, אמאי הא עדי מסירה כרתני. יש ליישב דהא בסי' קכ"ד [סעיף ב'] בכתב על דבר שיכול להזדייף מחולק הח"מ [ס"ק ב'] עם הב"ש [ס"ק ג'] אם נמסר לפני עדי מסירה והעדי מסירה אינן באין לפנינו רק שעדים אחרים שלא קראו את הגט ראו שנמסר לפני עדי מסירה אי מהני, אם כן י"ל דהד"מ מיירי שיש עדים שנמסר לפני עדי מסירה והעדי מסירה שקראו את הגט אינם לפנינו, ושפיר פסק דלא תנשא, דהא למאן דס"ל כתב סו"ע פסול לא מכשיר הסופר לעד, אי"ב יש לחוש שבהגט שנמסר לפני עדי מסירה הי' בו תנאי וגט זה שכתב סופר ועד גט אחר הוא שכתבו בעצמם. ומ"ש הב"ש דבחתמו בראש הגט בטל ליתא לפמ"ש התו' ריש פ' גט פשוט הביאם הש"ך סי' מ"ה ס"ק א' דאינו פסול רק מדרבנן משום דלא נעשה כתיקון חכמים.

³⁷ ועיין בתשו' משכנות יעקב סי' כ"ז שבי' דהיינו דוקא בסתם שלא צוה הבעל לעדים לחתום אבל אם צוה הבעל לסופר לכתוב ולעדים לחתום וכתב הסופר והעדים לא חתמו או שחתמו לאחר זמן הגט בטל מדאורי' אפילו שימסרנו בעדי מסירה וראי' ברורה מש"ס גיטין דף י"ט כו' ושוב מצאתי הדבר מבואר בירושלמי כו' וזה כלל גדול בגיטין וצריך לזהר בו הרבה. ועוד נראה דכל הדברים הנהוגים בגט אף שאינן להם עיקר מה"ת ולא מד"ס רק נהגו כן. מסתמא כל שמצוה לכתוב גט דעתו שיכתבו כראוי לכל המנהגים בלי פקפוק ואם לא כתבו כן ולא הודיעוהו הרי שינו העדים והסופר שליחותיהו ובטל הגט מה"ת דכל שליח ששינה אפי' דבר שאין בו עיכוב אינו כלום. ועיין בפ"ת שם ג האריך לשאת ולתת בדבריו.

³⁸ ובלבד שיהיו שני העדים שימסור אותו בפניהם יחד במעמד אחד כשימסור אותו לה, ולא שימסרנו לה בפני זה ואח"כ בפני זה שאז הוי עדות כל אחד חצי דבר העדות ואנן עדות שלם בעינן. לבוש שם אולם בב"ש שם א הביא הב"ח שמסתפק והכיה הב"ש שמצטרפין גם אם אינם יחד.

³⁹ עיין בי"ש פ' השולח סימן מ"א שבי' וז"ל ולדינא נראה בלא עדי חתימה אין להכשיר הגט לכתחילה שהוא נגד התקנה דא"א לפרש שאינה אלא עצה טובה מדנקיט במתני' גבי אינך תקנות משמע דהוא נמי תקנה ובגמ' אי' להדי' תקינו רבנן משמע דתקנה היא. ואף הא"ז שבי' להכשיר בלא עדי חתימה כאשר הבאתי פ"ק סימן י' היינו דוקא דיעבד כו' ועוד אומר מאחר דנהגו כ"ע לחתום עדים אם יתנו בלא עדים אין לך לעז גדול מזה כו' וא"כ כל זמן שלא נשאת ואין לחוש לעיגון ראוי שיכתבו גט אחר ודוקא שנתנו הגט מאחר שנתגרשה בו מדאורי' הוא שראוי לחוש לעיגון ותנשא בו אבל כל זמן שלא ניתן אפי' יש לחוש לעיגון אין ראוי ליתן לכתחלה נגד התקנה ואיכא למיחש ללעז ומאחר שג"כ לר"מ פסול מדאורי' הנראה בעיני כתבתי עכ"ל ועיין בס' ב"מ שהביאו והאריך בזה. ובפ"ת קל ס"ק יא הביא מס' בית מאיר שהשיג עליו גם בתשו' ברית אברה' סימן צ"ג אות י"ז וסימן ק"ב סוף אות ג' חולק על הב"ש בזה והביא שם מדברי מהרי"ק שורש כ"ז דמבואר להדיא כן ע"ש (ושם בסימן ק"ה אות י"ב הביא דשוב מצא כן בתשו' פנים מאירות ח"א סימן נ"ה דמבואר ג"כ דאיכא דצוה לשני עדים לחתום ולא חתם רק א' ודאי פסול יעו"ש) וכן בתשו' בגדי כהונה ס"ס י"ג נדפס שם תשוב' מהגאון בעל הפלאה זצ"ל שהשיג ג"כ על הב"ש הנ"ל ושאינן לסמוך להקל בזה. וגם הרב המחבר ז"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נבא בתרא

ומכל מקום לכו"ע צריך⁴⁰ להתתים בו שני עדים⁴¹, משום תיקון העולם שהתקינו חז"ל שיהתמו העדים על הגט שאם יבא ויערער תקיים את התימנותן והוא כשר, שאנו אומרים כיון שהוא בידה כתוב וחתום בעדים ודאי נתנו לה כראוי וכדת, שאם לא כן לא היה טורח להתתים עליו העדים אם לא היה נותנו לה מיד. וטוב הוא שיהיה עידי התיממה גם הם עידי המסירה כדי שיהיה עדותן עדות שלימה דבר שלם גמור ולא חצי דבר. אולם אם היו שתי כתות עידי התיממה ועידי המסירה שפיר דמי.

מסרו לה שלא בעדים או אפילו בעד אחד או שנמסר בפני שנים ונמצאו שהם פסולים לעדות, אינו גט שהרי לא נמסר בעדים, וגם אין עדים חתומים בו.

אבל אם העדים חתומים בו ולא מסרו בפני עדים אלא בינו לבניה, י"א⁴² שהרי זה כשר. וי"א⁴³ שאם נודע שניתן לה בלא עדי מסירה, אף על פי

אף שמתחיל צידד לתרין דברי הב"ש מ"מ מסיק דלדינא קשה להקל ובפרט כי הי"ש גימין פ"ד סימן מ"א (הובא לשונו לעיל סק"א) פסק אף במקום עיגון ואף שהי' בריצוי הבעל לא יתן לכתחיל' גט בלא עדי חתימה נגד התקנ' מטעם לעז יע"ש מכ"ש בנ"ד שיש לחוש לשינוי דעת הבעל ע"ש
40 לשון המחבר שם קל א.

41 שאם לא יחתים בו עדים וימסרנו בפני עדים, יש לחוש שמא ימותו עידי המסירה או ילכו להם למדינת הים ואחר כך יבא הבעל ויערער לומר לא נתתיו לה ויקלקלה, מה שאין יכול לעשות כן כשהם חתומים בתוכו.
42 שיטת האלפסי (גימין מז, ב מדהרי"ף שם) וכפי מה שכתב הר"ן [שם ד"ה והיינו] בכוננתו דגם עדי חתימה מהני מצד דהוי גם כן כמו עדי מסירה כיון דיוצא מתחת ידה עיין שם, אם כן לפי זה בוודאי בשטרות אף לשיטת המחבר דפסק הלכה כרבי אלעזר בשטרות דמכל מקום מהני עדי חתימה גם כן. ולדינא כיון דהמחבר הביא דעה ראשונה בסתם דעדי חתימה סגי אף בלא עדי מסירה אף אליבא דרבי אלעזר, ודעה שנייה הובא שם בשם יש אומרים, על כן וודאי לדינא העיקר כהסוברים דעדי חתימה סגי אף בגימין וכל שבין בשטרות אליבא דר"א ולכן לא אישתמיט שום פוסק לומר דצריכים עדי מסירה גם כן ולעשות מזה ספיקא דדינא, ולכן ברור ופשוט דבעדי חתימה אין צריך עדי מסירה כלל. ועיין בש"ך (סי' מ"ב ס"ק ב') שהביא דברי התוס' דגימין (דף ד' ע"א ודף י' ע"ב) ועיין נחל יצחק חושן משפט סימן נא סעיף ז אות ב

43 הרא"ש [שם פ"ט סי' ז] אם כן יש לומר דהוא הדין בשטרות לא מהני עדי חתימה בלא עדי מסירה. והנה הרא"ש בגימין (פ"ט סי' ז) כתב בזה"ל וכן הילכתא בין בשטרי מכר ומתנה ובין בשטרי הלוואות בעינין עדי מסירה, והקרוב נתנאל שם (ס"ק מ"ג [לפנינו: אות ש]) כתב להוכיח דבשטרות לא בעינין עדי מסירה אם היה עדי חתימה וכמו שכתבו התוס' (לעיל דף ד' ע"א ד"ה דקיימא לן הלכה כרבי אלעזר בגימין כו' בסוף הדיבור) דלענין ממון דמהני הודאת בעל דין סגי בעדי חתימה כו', וגם לא הזכיר בשום פוסק בשם הרא"ש דבעינין עדי מסירה ומעות סופר הוא ברא"ש וצ"ל ובין בשטרי הלוואות מהני עדי מסירה דלא כתפארת שמואל ע"כ לשונו, וכן כתב התפארת שמואל שם (ס"ק ח' [לפנינו: אות ג]) לדינא דבשטרות סגי בעדי חתימה לבד. אך בהרא"ש ב"ב (פ"י סי' ז) כתב שם דלרבי אלעזר שטר הבא לפנינו ועדים חתומים בו אף על פי שאין אנו יודעין שנמסר בפניהם אלא שאנו תולין כיון ששניהם חתומין עליו גם נמסר בפניהם עכ"ל הרא"ש, הרי דחזינו דסבירא ליה

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

שעדים חתומים בו, פסול⁴⁴. ומיהו כשרואין אותו חתום, תולין שבודאי נמסר בעדי מסירה.

ג. קודם חיתום שטרות גובה מנכסים משועבדים ... זמנין אמר רב אפילו קודם חיתום שטרות אינו גובה אלא מנכסים בני חורין ... הא דכתב ביה פלוני ערב הא דכתב ביה ופלוני ערב

כבר התבאר במסכת כתובות דף קב. וגיטין דף כא. ולעיל דף קעה: שערב⁴⁵ היוצא לאחר חיתום שטרות, כלומר שלא עשה לו הערב שטר בפני עצמו, אלא כתב הערבות בשטר החוב עצמו לאחר שחתמו העדים כתב בשטר הוא תחתיים בחתימת ידו ואני פלוני ערב, וניכר שכתב ידו הוא זה או שעדים מעידים עליו, יש אומרים⁴⁶ שהואיל וחתם בשטר, משתעבד בלא קנין לגבות מבני חרי ולא ממשעבדי, שהואיל וחתום אחר שחתמו העדים ואין חתימת העדים מעידין עליו אין קול לשיעבודו, ויש אומרים⁴⁷ שאינו משתעבד אלא בקנין.

להרא"ש דלרבי אלעזר גם בשטרות אם לא היה רק עדי חתימה דלא מהני אם ידוע דלא היה עדי מסירה שם, הרי הוא דלא כהקרבן נתנאל והתפארת שמואל בשיטת הרא"ש.

⁴⁴ הנה בתו' ובהרא"ש ומרד' מבואר הגט בטל בלא עדי מסירה כי עדי חתימה לא מהני כלום בלא עדי מסירה וכ"פ בש"ג דף תר"ג אלא שפוסל לכהונה דיש לגזור אטו גט כשר אלא הרמב"ם כ"כ בשם הגאונים דפסול ולא תצא כמ"ש בפ"י וכ"כ הר"ן פ' השולח בשם הגאונים ולמעשה צריך עיון. ב"ש שם ג, ובט"ז ב שם כתב שאינו פסול אלא מדרבנן דלא כרא"ש.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם ד

⁴⁶ דהראב"ד וסיעתיה דסבירא להו דזה דומה למתחייב לחבירו וכתב לו בשטר אני חייב לך מנה, דחייב אפילו בלא קנין וכמ"ש בסמ"מ מ' [סעיף א']. ומדברי הסמ"ע ס"ק יד משמע שבשטר בפני עצמו דינו כלאחר חיתום, והש"ך ס"ק יב מפקפק בזה, דאפשר ששטר בפני עצמו גרע. וכתב במנחת פתים בשם הבית מאיר לאהע"ז סימן כט שאם נתן פרוטה לערב עבור השעבוד, משתעבד גם לאחר מתן מעות לשיטה זו כמו בחותם בשטר.

⁴⁷ הרמ"ה וסיעתיה ס"ל דכאן ששיעבד נפשו בתורת ערבות ואסמכתא היא, גרע מהמהיב נפשו עתה לגמרי ומשמע דהיינו דוקא לאחר חיתום שטר, אבל קודם חיתום, כיון שהכנים עצמו ערב בלוח, מודה הרמ"ה שמתחייב בלא קנין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ה"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נבא בתרא

ואם כתבו קודם חתימת העדים, אם כתב: פלוני ערב, בלא וא"ו, ואח"כ חתמו העדים, גם זה אינו גובה אלא מבני חרי⁴⁸, מפני שהוא כתחלת דבר ואינו מעורב עם הלוח והמלוה ואינו חוזר על הקנין של מעלה, והו"ל כמו ערב בשטר בלא קנין⁴⁹.

אבל אם כתוב: ופלוני ערב, בוא"ו, שהרי הוא מעורב עם הלוח והמלוה, ואחר כך חתמו העדים, הרי זה נפרע מנכסים משועבדים⁵⁰. ולהרמב"ם⁵¹ אפילו ערב היוצא קודם חיתום שטרות צריך קנין כל שלא נכנס ערב אלא לאחר מתן מעות.

ולהלן נוסח שטר ערבותא⁵².

יודעים אנו עדים חתומי מטה עדות ברורה שאמ' לנו פלוני בן פלוני הווי עלי עדים וקנו ממני וכתבו וחתמו עלי בכל לשון של זכות ותנו לו לפלוני בן פלוני להיות בידו לזכות מחמת שרציתי ברצון נפשי שלא באונס כלל אלא בלב שלם ובנפש חפצה ובדעת שלימה ונעשיתי לו ערב גמור בערבות שנכנסתי לו בעבור פלוני בן פלוני שלוח ממנו כך וכך דינרין ואני ערבתי אותן בערבות גמורה שאם לא יפרעם לו לפלוני בן פלוני בעל חובו שאפרעם לו אני משלי בשבילו בלא שום סירוב ועיכוב בעולם ובלא שום טענה ומרמה ועלילה ולא יהא לי רשות לעכב עליו שום עיכוב ולא לאחר עליו בכלום אלא אפרע לו את שלו לאלתר ואם שמא חס ושלום הייתי מעכב מלפרוע לו ממון זה אותו עת שיהא רשאי להתלות בשלטון ולהשחיד ולהפסיד עלי בקנסות ובשחודים וכל שוחד ושכירות שיתן על סרבנותי שיוציא ממני הכל משלם ועל הכל לפרוע לו את

⁴⁸ אפילו קנו מידו בפני עדים ואבל לא נזכר קנין דערב בהשטר, אינו טורף ממשעבדי. סמ"ע שם כא
⁴⁹ דאז גילה דעתו דאין כונתו (היה) לשעבד בקנינו שעשה ובכתיבתו זאת אלא לגבות ממנו בני הורין. ולדעת הי"א הנ"ל [בסעיף ו'] דבקנין לחוד גובה ממשעבדי, צריך לומר דבזה דכתב פלוני בלא וי"ו הוא גרע מאילו לא כתב כלל, דבזה גילה דעתו דלא נשתעבד בקנינו כלום. סמ"ע כא. ולי נראה דדעת י"א זו הא דחילק בש"ס פ' גט פשוט היינו בערב בשעת מתן מעות ואז אי נכתב ופלוני יש להערבות קול וגובה ממשעבדי משא"כ בלא וי"ו דהתימ' עדים לא קאי אערבות וכן נראה מפירושו רשב"ם ועיין בספרי ודוק וכן נראה מסתימת לשון מחבר בסעיף זה ולפי מה שכתבתי בפ"י הי"א אם בירר שהיה קנין ועדים מעידים לפנינו אף אם נכתב בלא וי"ו גובה ממשעבדי להרמ"ה וכן נ"ל עיקר ודלא כמשמעות הסמ"ע. ש"ך יז

⁵⁰ דדוקא בדכתב ופלוני, דהוי"ו מוסיפו לערבו ולחברו עם שעבוד הלוח למלוה, דמשועבד לטרוף אפילו ממשועבדים בקנין הנזכר בשטר זה דכתבו על הלוח [ואו בהודאתו אם הוא שטר הודאה], משועבד נמי הערב. דבמה שכתב אנפשו ופלוני ערב, או העדים שכתבו בשמו כך, גילה כונתו ששועבד נפשו בקנינו שעשה, ובהאי שכתב בשטר נשתעבד לגמרי. סמ"ע שם כא

⁵¹ טעם הרמב"ם [פכ"ו ממלוה ה"א] דמצריך קנין אפילו בערבות היוצא קודם חיתום שטרות כדעת הרמ"ה, ואפילו כתוב בו ופלוני ערב בוי"ו, ואם לא קנו מידו, סבירא ליה דאפילו מבני חרי אינו גובה כמ"ש המגיד משנה [שם] בשמו. סמ"ע שם יא

⁵² מספר השטרות לרבינו יהודה אלברצלוני

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ץ 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

שלו משלם ויהא רשאי לאנסני ולצערני בכל פעם ופעם עד שאפרע לו את שלו משלם ויהא רשאי לתבוע אחר כל מה שימצא לי בעולם עד שיגבה ממוני לאלתר ממני ומן הבאין מכחי ומכל מה שימצא לנו משלם עד פרוטה אחרונה ויהא נאמן בדבורו וכן כותבין לו כל שופרא דשטרא כשאר כל שטרי דעלמא עד ואחריות וחומר שטר ערבות זו קבלתי עלי ועל יורשי אחרי כאחריות וחומר כל שטרי ערבות וקבלנות דנהיגין בישראל מיזמא דנן ולעלם דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי. וקנינא⁵³ מפלוני זה בן פלוני וכו' עד והכל שריר וקיים.

נוסח נוסף:

יודעים אנו עדים חתומי מטה וכו' וקנו ממנו וכו' עד מחמת שיהיה לו אצל פלוני כך וכך דינרין ותבע אותו עבור ממנו ולא נזדמן לו לפרוע ואני נכנסתי אצלו בערבות בקנין גמור⁵⁴ שאם הגיע זמן פלוני ולא יתן לו פלוני בן פלוני ממנו לפלוני זה שאוציאנו אני משלי ואפרעהו לו משלם וכו'

ואם הוא ערב דשעת מתן מעות אף על גב דלא הוי בקנין משתעבד וכותבין הכי שטר הערבות:

יודעים אנו עדים חתומי מטה עדות ברורה שאמר לנו פלוני הוו עלי עדים וקנו לו לפלוני להיות בידו לזכות מחמת שרציתי ברצון נפשי שלא באונס כלל אלא בלב שלם ובנפש חפצה ובדעת שלימה ונכנסתי לו בערבות ובקבלנות גמורה ונעשיתי לו קבלן גמור בעבור פלוני בן פלו' שלוחה ממנו כך וכך דינרין והלוה אותם לו על פי ועל דיבורי ולכך נעשיתי לו בהן קבלן גמור שכשיגיע זמן פלוני אם לא יפרעם פלוני בעל חובו שאפרעם לו אני משלי בשבילו משלם בלא שום סירוב וכו' שטרא⁵⁵.

ד. עדים החתומין על שאילת שלום בנט פסול חיישינן שמא על שאילת שלום חתמו ... שאילו פסול ושאילו כשר

כבר התבאר במסכת גיטין דף פז. שלא יהיה בין הגט⁵⁶ לחתימת העדים כתוב דבר שאינו מענין הגט, ואם כתב, וכגון שכתב שאלו בשלומה פסול,

⁵³ ואם כתב נמי ערבות בלא קנין בשעת מתן מעות משתעבד.

⁵⁴ ומאן דכת' נמי הכי אעפ"י שערב דלאחר מתן מעות הוא כיון דהוי קנין משתעבד.

⁵⁵ ואין כותבין בסוף וקנינא מפלוני מפני שאין זו השטר בקנין אבל כותבין בה שאר כל שופרי דשטרי.

⁵⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קל ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

שמא לא חתמו העדים אלא על שאלת השלום, ואם נתנו בעדי מסירה לא תצא. ואם באה לפנינו ואין עדי מסירה הרי זו ספק מגורשת⁵⁷.

אבל אם כתב ושאלו בוי"ו כשר שהרי הוא מדובק עם של מעלה על הכל חתמו, וכן כל כיוצא בזה.

ה. חנוק וקנו מידו משתעבד מכלל דערב בעלמא לא בעי קנין

כבר התבאר במסכת כתובות דף קב. וגיטין דף כא. ולעיל דף קעה: שהערב לחבירו⁵⁸ משתעבד מן התורה אפילו בלא קנין, דכתיב (בראשית מג פסוק ט) אָנֹכִי אֶעְרְבֶנּוּ וְגו', ואם לא שקבל יהודה מאביו שערב משתעבד לא היה אומר כך, וכיון שכתבה התורה למדנו שכך הוא הדין.

דף קעז:

ו. והלכתא ערב בשעת מתן מעות לא בעי קנין אחר מתן מעות בעי קנין ערב דבית דין לא בעי קנין דבההיא הנאה דמהימן ליה גמר ומשעבד ליה

⁵⁷ לשיטות הרמב"ם די בע"ח לבד ואם ליכא ע"מ יש חילוק בדבר אם מוכח דהעדי' החתומי' לא קאי על גט זה אז הגט בטל אבל אם אינו מוכח כגון בשאלת שלום וכן אם שייר מקצת הגט וכתב בדרף השני הוי ספק גט ואפילו לא כתב וא"ו של ושאלו מ"מ י"ל דחתימתו קאי על הגט נמי ואינו אלא ספק ומ"ש בסמוך בראש הגט וכן כולם פסול ל"ד אלא בכה"ג בטל דהא מוכח דלא חתמו על גט זה לפ"ז מ"ש בסעף ו' אם יש כאן ע"מ כשר ואפילו אם חתמו בראש הגט ומוכח דלא חתמו על הגט מ"מ כשר צ"ל היינו בדיעבד שניתן הגט אבל לכתחלה לא דהא קי"ל דבעינן ע"מ וע"ח, נשמע מזה גט שלא היה ע"ח כלל וניתן בע"מ אפילו לא נשאת כשר דאם לא כן לא שייך לומר כשר, וכן כתוב בפרישה סימן קל"ג וכן משמע בהג"ה סעי' ח' אלא בד"מ ס"ס זה כתב בשם הג"א אם כתב הסופר ועד חתם אפי' אם נמסר לפני עדים וניתן הגט לא תנשא ועיין ס"ס מ"ש, לפ"ז נראה אם אין מוכח בגט מי הוא המגרש כגון דיש כאן שני יב"ש וע"מ מעידי' מי הוא המגרש כשר הגט אפילו לא נשאת דהא ר"מ ס"ל ע"ח כרתי הוא ס"ל דבעינן שיהא מוכח בתוך הגט מי הוא המגרש ושני דיני' אלו תלי' זה בזה ולדידן אם ניתן הגט בלא ע"ח כשר וכן הוא כשאין מוכח בתוכו ולא כתשובת ש"י סי' ל"ו דפסק דלא תנשא בו אלא אם נשאת לא תצא כמשמעות הג"א. ב"ש שם ד

⁵⁸ שו"ע ונו"ב קכט א - ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ץ 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נבא בתרא

במה דברים אמורים⁵⁹ כשערבו בשעת מתן מעות, אבל אם נכנס כערב לאחר שהלוהו⁶⁰, אפילו תבע המלוה מן הלוה או שהכריחו לשלם, ובא זה ואמר הנח לו עתה ואני ערב⁶¹, אין הערב חייב⁶², מפני שהוא לאחר מתן מעות⁶³ אלא אם כן קנה מידו של הערב⁶⁴, או שהיו⁶⁵ בית דין עומדים לגבות ממנו חובו ואמר להם הניחוהו ואני ערב⁶⁶,

ובערב קבלן צריך שיזכיר לשון נתינה⁶⁷, והיינו שיאמר כל מה שניתן לזה אני נותן.

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם א

⁶⁰ עי' פת"ש סימן קכ"ג בשם רשמי שאלה שדן במוכר סחורה בהקפה ודרך לכתוב שטר, שאפשר שדינו בשעת מתן מעות כל זמן שלא כתב לו שטר. ובב"י סימן קכ"ט מחודש א כתב בשם חוה התנופה (וכעין זה כתב הרא"ש בתשובה כלל עג סימן ה) במוכר חפץ לחבירו על תנאי ידוע, והתנה עמו שיעמיד לו ערב לקיום התנאי, ואם לאו יחזיר לו החפץ, ולקח הלוקח החפץ קודם שהעמיד הערב ואח"כ נכנס אחד כערב, שדינו בשעת מתן מעות, דכיון שלא רצה למכור עד שיתן לו ערב נמצא שלא קנה במשיכתו עד שיעמיד הערב, עיין שם. ולפי"ז נראה דה"ה בהלואה שאם נתן לו המעות בתנאי שיעמיד לו ערב ואם לא יחזיר לו המעות, שלא נקנו לו המעות בהלואה עד שיעמיד לו ערב, והרי זה כערב בשעת מתן מעות, אף על פי שהוציא כבר המעות, ועי' אבני מילואים סימן לו ס"ק יב. פתחי חושן חלק א פרק יג הערה לא

⁶¹ אבל אם אמר הנח לו ופטרו לגמרי על פיו, חייב. ועי' אה"ע"ז סימן כט סעיף ב ובנו"כ ובאבני מילואים שם באם אמר לו הרווח לו זמן ואני ערב על הרבית. ובד"ע כלל מו סימן כח כתב בשם שו"ת עדות ביהוסף סימן טו שמצדד לומר שאם לא הניחוהו לצאת מן העיר עד שזה נכנס לו כערב, הוי כהחזיר לו שטר או משכון על פיו, והייב אף לאחר מתן מעות.

⁶² זה לשון רבי שמריהו יוסף קרליץ אביו של החזו"א זצ"ל (מובא בחזו"א חו"מ סימן כב): "כלל גדול יהיה לך בקנינים, דעיקר הקנין הוא שיגמור בלבו להקנות הדבר לחבירו וחבירו יסמוך דעתו עליו, ויש דברים שקיים להו לחז"ל שבדבור בעלמא גומר בלבו להקנות לחבירו, ויש שאינו גומר בלבו רק על ידי הקנינים המפורשים מן התורה או מחז"ל, ודוק היטב בזה והפוך בה דכולה בה, דוק בש"ס ופוסקים ותמצא כן, וזכורני שבדברים האלה כתב הגאון רבי אלעזר משה מפינסק ז"ל בהסכמתו להשסי"ם דווילנה הנדפס במסכת ב"ב, ודוק בדבריו כי נכונים הם". ועיין עוד בענין זה בחזו"א ב"ק נכא חו, ובקובץ שיעורים ואילת השחר וכתובות קב.

⁶³ ובערך ש"י מסתפק כשיש ביד המלוה מעות הערב ואמר לו אם לא יפרע לך תנכה ממעותי, דאפשר דהוי כמחילה וא"צ קנין.

⁶⁴ ואין הקנין צריך להיות בפני ב"ד, ואף על פי שבכל ערבות יש צד אסמכתא ובאסמכתא קי"ל שאינו מתחייב אלא כשקנו מידו בפני ב"ד חשוב, כתב הסמ"ע סימן קכ"ד שבצירוף הטעם שעל נאמנותו הלוהו מועיל אפילו קנין סתם. ועי' קצה"ח סימן ס סק"א ובנה"מ שם סק"ב

⁶⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

⁶⁶ ובשו"ע כתב שב"ד עשו אותו ערב, אמנם מלשון הטור משמע שהעיקר הוא כשאומר לב"ד הניחוהו, דבההיא הנאה שהאמינוהו ב"ד להניחו, גמר ומשתעבד. מיהו דוקא כשעמדו ב"ד לגבות חובו, אבל בלא"ה אף על פי שאמר לו בפני ב"ד הנח לו ואני ערב, אינו נעשה ערב, כדמוכח בשו"ע סעיף א

⁶⁷ שו"ע ונו"כ שם יז, והיינו בנוסף לקנין או התחייבות בפני ב"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

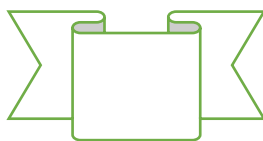

הלכות הדף היומי

מסכת בבא בתרא

הדרן עלך גט פשוט וסליקא לה מסכת בבא בתרא

הדרן עלך מסכת בבא בתרא והדרן עלן

תפארת וגדולה לרוכב ערבות.

העוזר דלים ושבורי לבבות.

מושיע בנים בגלל אבות.

ברוך שעזרני לגמור שלשה הבבות.

מדין ארבעה אבות עד ערב אחר מתן מעות.

הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות.

שאינן לך מקצוע בתורה יותר מהן בתורות.

והן כמעין הנובע בגבורות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא בתרא

ברוך הגומל לחייבים טובות.

האל המלמד אדם דעת, הוא יתן חכמה מפיו, תבונה ודעת.

הוא ילמדנו ויורנו בדרך אמת, על גלוי ונעלם כל ימי עולם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

